Ч. 38 (473). Неділя, дня 16. вересня 1928. Рік X.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 11—1.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан.

Самбірський скандал.

Самбірський скандал вже звісний цілому краєви. Вістка про него розійшлася з уст до уст від Сяну по Збруч Врешті цей скандал дістався до польської преси, яка злобно використала його до атаків на наше духовенство. Очивидно — мусіла забрати голос і наша преса, щоб відбити атаки польської преси.

Не вдалось і нам вимінути цеї справи. А бажали ми промовчати її хотьби лиш тому, що соромно було про це писати — а саме писати про згіршення, яке між вірними викликав сам Владика. Але коли про самбірський скандал вже цілий край говорить, тому і ми для вірної інформації містимо нині в рубриці „Дописи“ одну з кількох дописів, які ми одержали і які інцідент однаково представляють.

Самбірський скандал не здивував перемиських громадян. До таких і подібних виступів ми вже привикли. Не маємо і надії, щоб колись було інакше. Це, так сказатиб, орґанічна хиба Владики. Не маємо також надії, щоб в тій справі інтервеніювала найвища церковна влада з Риму.

Чому не маємо надії на це останнє? Прецінь перемиські громадяни подали до відома Ватикану цілу вязанку подібних фактів. І що з того вийшло? Ватикан скартав авторів письма до Риму, а Владику відзначив великими похвалами.

Самбірський скандал пречисто свідчить, що акція перемиських громадян проти еп. Коциловського не випливала з якоїсь ненависти до його особи або з анімозії до Риму — скарга ціла мала на ціли виказати, що Владика поводиться супроти всіх і вся саме так, як це зробив в Самборі. А коли Ватикан, не переслухавши нікого на наведені факти — отже не провіривши як слід справи, видав свій осуд, то це ясне, що *хтось допустився містифікації в Римі і найвищі чинники церковні в Римі впали жертвою несовісних інформаторів*.

І ті несовісні інформатори є в першій лінії відвічальні за те, що сталось в Самборі. Відвічальний тут в великій мірі василіянський ігумен у Львові, який, маючи великі впливи при владичім престолі в Перемишлі, не старався тих впливів використати для такого поведення Владики, якеб виключало самбірський інцідент. Навпаки — ігуменська політика в „Новій Зорі“ до таких інцідентів майже заохочувала, а тих, що відважились дискретно звернутись до Риму зі скаргою, називала впрост „бунтівниками“, які не шанують владичого авторітету. Має тепер львівський ігумен дуже вдячну тему до повчаючої статті, як ратувати владичий авторітет перед тисячами вірних, які були свідками самбірського скандалу, а тепер, коли цілий край про це знає, — перед міліонами вірних. Чейже перемиські „бунтівники“ тут ні причім вже. Ці бунтівники саме хотіли справу тушувати...

Один священик в письмі до нас потішається, що „Епископ відтак жалував свого поступку і зневажений прилюдно проповідник в самбірській церкві вже тим самим дістав певного рода сатисфакцію“. Слаба потіха. І ми також не виключаємо, що Владика по довершенім факті жалував і жалує того, та що признає, що скривдив проповідника, виставляючи його на позорище. Та не в тім ядро справи, чи проповідник дістав сатисфакцію, чи ні. Ядро справи в тій зловіщій траґедії, яку переживає перемиська дієцезія, — в тім доптанню владичого авторітету самим Владикою. Самбірський інцідент це лиш одно колісце в довгім ланцюху подібних інцідентів. От перед півтора місяця в перемиськім духовнім семинари була виголошена перед священиками, що відбували реколекції така промова, що один з визначних священиків назвав її „черговим скандалом“ і духовенство таки в часі реколекцій зібралось на нараду, що йому робити...

Словом — перемиська траґедія страшна. В дієцезії 40 парохій перейшло на варшавське православє, між вірними ведеться реліґійна боротьба. Десятки сіл находиться в стадії аґітації, щоб вступити в сліди тамтих парохій. Сельробівщина робить поступ що дня. Найкращі наші священики всіх сил докладають, щоб нарід удержати при церкві. Саме і коронація в Самборі мала на ціли піднесення нашого обряду. А тут скандал! З якими почуваннями вертали вірні домів? Що вони говорили про інцідент з заслуженим парохом села Вощанець, якого проповіди вони вже не раз чули, під якого проводом вони просвічувались, двигалися економічно?...

В перемиській дієцезії атмосфера тяжка. Кількох „вовчиків“ дивляться на справу через призму доброї парохії і відповідно інсценізують свої виступи в „обороні авторітету“. А яка деморалізація? Про це нині не час писати.

Санація в перемиській дієцезії необхідна. І то поки ще час, бо опісля буде запізно. Перемиське громадянство вже все зробило, що могло зробити. Більше зробити нічо не може. В Римі його голос не буде вислуханий, бо там ігуменська політика має свою амбасаду, яка міродайні чинники в Ватикані по свойому інформує. Вона і самбірський скандал представить як геройську боротьбу Владики з ворогами „католицизму“.

Тут потрібна акція цілого громадянства галицької провінції. Може вона довелаб до санації відносин в перемиській дієцезії, хотяй скиптики і на це кивають недовірчиво головами. За великі впливи ігуменської політики в Римі — кажуть ці скиптики — і вона не допустить до санації в Перемишлі. Та якби воно не було, наше духовенство у своїм орґані „Нива“ повинно заняти ясне і здецидоване становище супроти самбірського скандалу. А як ні — то:

Чекаймо на черговий скандал, який довго не дасть на себе чекати по самбірськім скандалі...

Українська Господарська Академія в Подєбрадах.

За місяць кінчаться вакації для нашої академічної молодіжи і вона розїдеться знову до високих шкіл, щоби винести звідти знання для хосенної роботи поміж своїм народом, тай розуміється, притім добути хліба для себе.

Одна часть тої молодіжи піде все ще утертим шляхом на університет до Львова і Кракова і годі її за те судити, після наших невдалих змагань за власним університетом. Друга часть нашої молодіжи старатись буде всякими способами дістатись за Збруч, а трета — на Захід. От для сеї третої, що прямує добути світла і культури на заході, посвячую сих кілька слів:

Був я перед двома місяцями в Подєбрадах і приглянувся Українській Господарській Академії. Заснована вона в травню 1922 р. на основі ухвали Міністерства Хліборобства Чехословацької Республики. Є вона приватною високою школою з високо-шкільною орґанізацією в справах адміністрування школою, формі викладів, та переведенню іспитів. Вона є національною високою школою фаховою, що ставить своїм завданням підготовити для України вчених аґрономів, лісників, економістів, кооператорів, статистиків, меліораторів, гідротехніків та технольоґів. Відповідно цьому завданню Академія є поділена на три факультети: 1) Аґрономічно-лісовий з відділами: а) аґрономічним, та б) лісовим, 2) Економічно-кооперативний з відділами: а) економічним, б) кооперативним і в) статистичним, та 3) Інженерії з відділами: а) гідротехнічним, та б) хеміко-технольоґічним. Економічний відділ Економічно-Кооперативного факультету в свою чергу ділиться на підвідділи: банковий, консульський, місцевого самоврядування та промисловий.

Звісно вже нашому громадянству з преси, що ця висока господарська школа вивінована найкраще. Розміщена в 80 кімнатах, учительський персонал складається з 90 осіб, а майно товариства в ґабінетах, наукових середниках, бібліотеці і тд. виносить півтора міліона чеських корон.

Раджу зі щирого серця нашій молоді, щоби здобувала знання в цій школі.

Що спеціяльно мене мило тронуло в сій Академії, то чудовий звязок між професорами а учениками, та жажда професорів, щоб все своє знання переляти на своїх учеників. Того не стрічав я навіть на жаднім заграничнім університеті.

Близість Подєбрадів (всего 2 години) від Праги, де є жерело чеської науки, дає молодіжи спромогу пізнати світ і культуру з самого жерела. Се все зробило на мене враження, що Подєбрадська Академія, се для нас вікно в Европу, котре дала нам доля на дорозі відродження з кількасотлітного нашого занепаду. До того ще одно. Тут на близько 500 учнів стрітив я молодь українську зі всіх українських земель, не лиш з Галичини і Буковини, з право- і лівобережної України, Волиня і Полісся, але навіть з Кавказу, ба навіть з Зеленого Клину з над Амуру. Дійсно „Соборна Україна“, яку ми дотепер хіба тільки в фантазії собі уявити могли. І тут те все перетоплюєсь і в одно українське русло спрямовуєсь.

Маса учнів розїзджаєся звідти на вакації не лиш на оглядини лісів, котрих адміністрація в Чехах є перша в Европі, і там учаться, як обходитись з лісом. Їздять учні і по наших знищених лісах Закарпатської України і там хоть з трудом здобувають собі місця.

Всі ми се відчуваємо, що давними катеґоріями, себто жебраниною за посадами, самими закликами до „жертвенности суспільности“ нічого уже не вдієм Лишень кооперацією і реальним заспокоєнням потреб народу можем здобути собі місце під сонцем.

Змагання нашого Масло-Союза, котрий продає вже товар безконкуренційно, показує нам дорогу. І в тій ціли я вичислив повисше такі відділи научні як лісова справа, ґрунтознавство, промислові спровини, орґанізація банків, муніціпальні електричні підприємства, ґазо- і водо-постачання, каналізація. Інжінери наші, що скінчать такі курси в Подєбрадах, знайдуть з такими підготовленням всюди місця на нашій землі.

Добре наш нарід став, колиби ся Академія з таким моральним і духовим вихованням, що річно посилала на Україну зі сотню, або хоть кількадесять інжінерів.

Та коли я перебував в сім осідку нашої Соборної України не обійшлось і тут без того, що морозом повіяло на мене. Наші „приятелі“ добились того, що як я зачував, чеське Міністерство рільництва застановило асигновку стипендій для ново вступаючих учнів. Нові учні на першім році будуть мусіли уже самі зі своїх сил удержатися. Удержання таке в Подєбрадах кoштує для одного учня всего 130 зл. на місяць.

Невжеж сими заходами наших „приятелів“ малаби завмерти Українська Господарська Академія в Подєбрадах — се наше вікно в Европу?

Др. Теофіль Окуневський.

Опікуни коршми.

Клич „Геть з коршмою!“ знайшов відгомін між свідомим нашим селянством і воно зачинає орґанізуватись до боротьби з цим розсадником лиха і деморалізації, який від віків нищить здоровлє і добробут нашого села. Наслідком того відбуваються в свідомих селах віча, наради і відчити, як боротись з коршмою.

Здавалобся, що акція, яка йде в підмогу державі в напрямі зменшення проступків та піднесення господарського, культурного і морального стану громадянства — повинна найти попертя та підмогу в уряді. Деінде державні чинники беруть самі сю справу в руки, держава дбає про те, щоб горівки не вироблювано, а сама Америка, той рай, за яким усі тужать та звідки беруть пожички — видає денно міліон долярів на боротьбу з алькоголем.

Але в нас инакше. Доносять нам про те, що староства на домагання громад, які переведели голосування проти горівки не заказують продажи її в даній місцевости. А ось на днях одержали ми такого листа з косівського повіту:

„Важко живеться тепер нашим Гуцулам. І торішна повінь і сьогорічна посуха далася їм добре у знаки. Сіна брак, маржина таніє — і богато Гуцулів мусить за півдармо працювати при рубанню лісів та дарабах на Черемоші. Підприємці, майже усі жиди, використовують їх в нечуваний спосіб, а зароблений важко гріш мандрує знову до жидівської кишені за лихий товар та горівку. Майже в кождій громаді у нас позакладано кооперативи і починається боротьба проти визиску. Ведеться також акція проти алькоголю. Невдоволені найбільше з цього жиди. Також державній поліції не подобаються протиалькогольні віча. Дивне, але правдиве. Ось 19. серпня мало відбутися в Криворівні пов. Косів таке віче. Подання внесено, оголошено людям і все гаразд. З Жабя приїхав на це віче п. Гарасимович і Др. Питлик. Та прибув на нього також і місцевий постерунок поліції, покликавши собі на поміч постерунок з Устерік — в силі 7. людий. Поліція засіла в рові коло церкви і коли по богослуженню мало розпочатися віче — комендант постерунку заявив, що на віче не дозволено. Ніякі вияснення не помогли. Тоді скликано довірочну нараду на приходстві — хоча і з цим не хотів погодитися комендант і аж по довгій диспуті з п. Гарасимовичем уступив. Та ледви хата заповнилася Гуцулами — поліція впала між них і почала силою розганяти. І киваючи головами, розходилися Гуцули домів...“

Оттаке то! Не досить, що помочі нема, але ще й робиться перешкоди, коли нарід сам хоче ратуватися. І тут завдання для наших послів, поспитати відносного п. міністра: чи уряд є за—чи проти горівки? Чи може всі ті репресії тільки тому мають місце, що проти алькоголю виступають Українці?

Камо грядемо?

У ч. 37. „Укр. Гол.“ помістив Вп. Р. Гамчикевич статтю п. н. „Щоб гідно відсвяткувати великі роковини“, у якій звернувся з покликом до всіх Українців, щоби в десятиліття нашої державної соборности занехали партійної сварки, а взялися спільними силами до орґанізації народу та до освідомлювання його в національному дусі. Шан. автор закликає до дискусії. Дозвольте і мені молодому, Вп. Пане Редакторе, свої думки на цю справу помістити у шпальтах Вашого цінного часопису.

На мою думку — стаття Вп. Р. Гамчикевича мусіла застановити кождого Українця та заставити до того, щоб він пошукав ради на те безголовє та лячний стан нашого народного життя. Хіба кождий це признасть, що рада мусить найтися і бути виконана і то в дусі статті шан. автора, — инакше нам як нації, грозить катастрофа. Грозить нам ця катастрофа тимбільше, що ми самі станемо її причиною — і колись готові наші нащадки наплювати на нашу память. Тому треба завернути з того шляху, на який пхнули нас наші вороги і наше замотиличення партійне.

У нас мусить наступити обєднання, мусить прийти порозуміння і консолідація між усіми Українцями усіх національних уґруповань політичних. Мусимо станути на твердий шлях в поході до остаточної нашої цілі і бути одною громадою, що йде певним кроком, а не розбігається, як вівці і робить крок вперід — а два назад.

Як це зробити?

Думаю, що знайденням спільного якогось шляху для партій займуться наші партійні проводи. Десятиліття такої події, як наше державницьке соборництво, десятиліття слави, маєстату і поваги — а рівночасно десятиліття болю, наруги і знущань — заставить усіх зрезиґнувати з партійних порахунків чи деяких претенсій — і в обличі тої великої хвилі всі будуть одним тілом з одною душею.

З другої сторони мусить в той великий момент створитися в нас обєднання внутрішне, позапартійне усіх установ і обєднання старшого громадянства з молодю. Такі факти, як конкуренція „Лугів“ з „Соколами“ та розріз між молодими і старшими мусять уступити з нашого життя.

На це останне звертаю увагу тому, що обєднання установ — це справа їх буйного розвою. А що до останнього, то і молодь і старше громадянство мусять найти способи, щоб себе взаїмно зрозуміти.

На кождому кроці розріз той дається завважати. Майже в кождій установі йде боротьба між тими двома елементами, які — на мою думку — щойно у згоді зі собою творять силу.

Старше громадянство має досвід за собою, роботу і заслуги. Молодіж має запал, завзяття і розмах — якраз це все, чого бракує старшим літам. І от трохи більш вирозумілости з боку одних і других, трохи резиґнації з аспірацій з цього і того боку — і витворимо силу. Пястук витворимо, кермований досвідом.

В десятиліття нашої соборности не входім в те, чи має старше громадянство право диктувати молодшим, чи молодші старшим. Не входім в те, чи молодші є спосібні переймити працю по старших, чи ні. Не рухаймо тих болячок, що одні другим приписують, а якими є байдужість, інертність, впертість, фаєрверковість, фрази і т. д.

Мають свої блуди і ті і ті, мають свої заслуги і старші і молодь.

Молодь мусить тільки взяти під увагу, що будуччина ще перед нею, а вона буде така, якою зробить її молодь сама. Мусить зрозуміти молодь, що праця її від тих роковин повинна подвоїтися і в напрямі власного видосконалення і в напрямі суспільної праці.

А старше громадянство мусить зірвати з усіми тими, що здвигають плечима на працю молодих і мусить допомогти молодим радою, досвідом і матеріяльними засобами. Мусить стати годинником, який показує чи машина добре функціонує — чи ні, але рівночасно мусить стати мозком того, що кермує машиною і каже їй йти у цім чи тім темпі.

Взаїмна вибачливість, вирозумілість, жертва з еґоїзму і особистих справ, признання авторітету старших і прав молодости — це повинно бути кличем, від якого мусить початися направа наших відносин.

І коли старші стануть совісними дорадниками, керманичами і батьками — а молодіж карними і обовязковими синами, учениками і челядниками — тоді ми всі будемо одна громада, одно тіло і одна душа і повторення тої хвилі, якої десятиліття обходимо — стане недалеким будучим. — *Анатоль Курдидик.*

Цінна книжка

Тайни успіху в інтересах. Герберт Кассон. Переклад зі вступною статтею Віктора Приходька. Львів 1928 р. Накладня Михайла Таранька, сторінок 170. — Без жадного сумніву переживаєм ми в економічних поглядах великий психічний перелом, який матиме дієве значіння для розвитку й зміцнення наших освітних, культурних, національних і державних ідей. Поволі, але міцно, невблаганно опановує голови вражливих і діяльних людей мисль, переконання, що етнографічна маса з поверховними національними ідеями не може й не в стані стати державною нацією без посідання в своїх власних руках торговлі, промислу, транспорту, банків і преси, себто тих середників, які витворюють добробут, освітну культуру та незалежність нації, як рівнож здібність її до витрівалости й економічної та національної експанзії.

Ідея економічного розвитку нашої поневоленої нації, стремління перестати бути гноєм для инших націй поширується й перетворюється в життьові факти, які мають свій вислів у заснованні й розвитку ріжних видів кооперації і навіть у заснуванні промислових підприємств, але все це тільки парости, що мусять з бігом часу стати деревами, лісом і покрити нашу землю численними кооперативними й приватними підприємствами.

До одного з таких життьових, правда, ідеольоґічних фактів належить книжка: „Тайни успіху в інтересах“ перекладена на українську мову Віктором Приходьком. (Львів 1928 ст. 170) Видання цієї книжки в часі поширування ідеї економічного нашого відродження є дуже влучним і високопатріотичним. Вона мусить причинитися до заінтересування ширших кол нашого громадянства торговельними й кооперативними інтересами, до поглиблення цієї ідеї, як рівнож до переведення в українське життя, втілення в це життя економічного відродження шляхом заснування численних українських підприємств.

Через те, що передати читачеві зміст „Тайн“, що містяться в 16 засадах ділової людини, не дозволяє розмір цієї статті, ми рекомендуємо читачеві прочитати цілу книжку Герберта Кассона, видатнього американського промислового й торговельного діяча, і передмову до неї Віктора Приходька.

З великою приємністю можемо однотувати заклики п. Приходька, скермовані до нашої інтеліґенції, до твердого й практичного відношення в торговельних справах. Аналізуючи маєтковий стан української нації, надзвичайну убожість провідної інтеліґентської верстви, її запозичену від Росіян навіть в дрібницях принциповість і велику вражливість на етичні моменти в громадському житті, а головне повну відсутність практичности й діловитости п. Приходько заважує, що звідси виникла Українська Народна Республика і що в цих злиднях і прикметах української інтеліґенції знаходиться причина загибелі Республики, загроза її істнуванню й неможливість збудувати державу.

П. Приходько звертає увагу на те, що ота дрібничкова й принципова й нездібна до жадної державно-творчої діяльности інтеліґенція і півінтеліґенція виросла в атмосфері чистої ідеї, відданности українській справі й боротьбі за її інтереси, завше до революції дрібні й ці прикмети перенесла, захвативши державне управління до своїх слабих рук, в державне життя, зробила їх миродайними для цілої нації. Інтеліґенція думала, що Бог послав українську державу, щоби орґанізувати український університет, видати на роскішному папері збірник Олеся „З журбою радість обнялась“, допомогти Лесеви Курбасові поставити пєсу з єгипетського життя з плястичними танцями. В глубині душі ця інтеліґенція вважала всяку торговлю і підприємства справою негідною, подозрілою, а того, хто займався нею, спекулянтом (сторінка 13).

З такого примітивного світогляду мусіла повстати траґедія українського народу, інтеліґенції і держави.

Прямування нашої наддніпрянської і наддністрянської інтеліґенції до урядових посад, до золотих колнірів є великим нещастєм, прокляттям нашої нації. Замість творення національної торговлі, промисловости, ремесел, замісць скупчення в українських руках капіталів інтеліґенція жебракувала й жебракує по посадах, через що вся наша нація є жебрацькою.

Як пише п. Приходько, конечним є перегляд світогляду української інтеліґенції, повна зміна його відповідно до нових економічних умовин всесвітного життя.

Передмова по суті є тяжким осудом безплідної і глубоко недержавної ділъности нашої примітивної по своїм поглядам інтеліґенції.

Не можемо погодитися з шановним автором передмови що „практична наша інтеліґенція українська, починаючи від найлівіщих і кінчаючи найправіщими, є глибоко соціялістична і комуністична“.

Твердження це є помилкове, але розбір помилковости не може бути предметом цієї статті. — Бажаємо великого успіху дійсно корисній книжці й ідеям, що висловлені в передмові до неї.

Х. Лебідь Юрчик.

Памятайте про „Рідну Школу“!

Дописи.

Самбір. (Скандал підчас коронації). Від дня 25—28 включно, відбулася торжественна коронація чудотворної ікони Матери Божої в Самборі, при величезнім здвизі народа, якого зі всіх усюдів зібралося около кільканайцяць тисячів. На торжество прибули всі перемиські епископи, два українські і два польські. Як раз в неділю вечером, по обході, відбулося богослуження в набитій народом церкві. До виголошення провіди на цей час, упрошений був золотоустий проповідник о. С. Кульчицький, парох у Вощанцях рудецького повіту.[1]) Проповідь о. Кульчицького робила потрясаюче враження на зібраних. Прославляючи чудотворну ікону, оперував проповідник прикладами великих людий, які зазнали ласки Божої, та помочи від Пр. Діви Марії. Зачав від себе, як бувши учеником ґімназії в Самборі дізнав ласки, опісля перейшов на імя якогось француського письменника атеїста, який дізнавши ласки від Матери Божої, зробився єї горячим почитателем. Дав примір якогось російського ґенерала, котрий крестом лежав в його церкві, а мав подіравлений плащ від куль, як решето, а охоронила його чудотворна ікона Божої Матери, яку мав на грудях. Опісля згадав про відомого укр. письменника Андрія Чайковського, котрий що року приїзджає до Самбора, перед цею іконою молиться, сповідаєся, та причащаєся. — Імя письменника Чайковського, поділало якось так страшно на владику Коциловського, що зачав тупотіти жезлом і ногами і сварити на о. Кульчицького, щоби зліз з амвона. В церкві настала констернація — народ заворушився! Дармо звинявся о. Кульчицький перед владикою, що він проповідь розвине як слід, хай йому дасть можність докінчити. Однак дармо — епископ Коциловський тупотів дальше жезлом і криком приказав злізти о. Кульчицькому з амвона, а прикликав місцевого пароха 70. літного старика о. Рабія, щоби проповідь доповнив. Зденервований о. парох Рабій, вийшов на амвон і докінчив проповідь. (Кінець дописи пропускаємо, бо вона містить рефлексії дописувача).

[1]) О. С. Кульчицький, це взірцевий священик, горячий патріот, найбільше рухливий орґанізатор і діяч народний, взірцевий господар, розпарцелював між селян кілька маєтків. Він освідомив дідича Малецького виєднав 400 морґів ґрунту від него на тов. Просвіту. Його старанням відбулася зішлорічна вистава в Рудках. Дівчата в его селі вишивають чудесні фелони в українськім стилю. Один з них оцінений на 3000 зл., а все його заслуга. Він має цінну бібліотеку, в якій знаходиться маса рідких унікатів.

Жизномир пов. Бучач. При засновуванню „Лугу“ зазнали ми богато перешкод таки від своїх, яким не подобалось, що молодіж хоче оснувати своє товариство. Зразу вони сміялись з членів основателів. Та всетаки ми то перебороли і скликали перші Загальні Збори. Збори отворив сел. Сохонівський. Про лугову орґанізацію реферував інж. Король з Бучача. Вписалось 120 членів дійсних і спомагаючих. Вибрано раду, котрої головою став Т. Соханівський. Т-во взялось відразу до руханки і за пожарництво. На Великдень відправлено над могилами поляглих панахиду. При панахиді луговики держали почесну сторожу. Радість огортала всіх мешканців Жизномира, коли побачили зорґанізовану свою молодіж. Ті що сміялись, перестали сміятися, а почали відноситись до „Лугу“ з поважанням. Опісля „Луг“ уладив своє свято. Площа була переповнена „Лугами“ зі сусідних сіл. Вправи на тім святі виведено гарно. Сходини товариства відбуваються що другий день „Луг“ уладив досі 4 аматорські вистави, 9 відчитів і тд. Луговики досконало вправились в пожарництві і нераз вже доводилось показати свою справність при пожарі.

Підгать, пов. Мостиска. Дня 17. червня 1928 р. засновано в нашім селі тов. „Луг“. Хоч наша громада мала і бідна, то всетаки на Зборах явилось 50 осіб, переважно молодих хлопців. На Збори прибув наш невтомний повітовий орґанізатор Ст. Байдала з Мостиск, якого присутні сердешно привитали. Делеґат Ст. Байдала пояснив зібраним ціль „Лугу“, — та значіння „Лугу“ в громаді, як огневої сторожі і завізвав присутних до єдности, карности, послуху для старших та гартовання тіла. Опісля вписалось до Лугу 30 членів і вибрано раду, до якої увійшли: Бойко Василь голова, Ґруник Іван містоголова, Бойко Михайло писар, Стецуха Іван господар, Мороз Василь скарбник, та Андрейко Павло, Бойко Михайло, Ізьо Степан і Кочмарчик Антін як четарі. Ухвалено, щоби вибрана рада товариства увійшла в порозуміння зі зверхністю громадською в Підгаті в ціли придбання пожарних приладів, та щоби зверхність громадська подбала о сикавку, яку віддано до Виділу Повітової Ради в Мостисках до направи, а якої дотепер ще не відібрано. Є надія, що підгатенська молодь, згуртована в Лузі дасть доказ великої єдности і карности. По відспіванню „Гей там на горі Січ іде“ і „Ще не вмерла Україна“ збори замкнено.

Кругель великий, пов. Перемишль. З рамени Пов. Нар. Комітету Ундо відбулася у нас в дні 19 серпня ц. р. довірочна нарада. Реферували: Роман Гамчикевич про культурно-освітні справи, Осип Сенечко про політичне положення українського народу й орґанізацію Унда. По рефератах вивязалась горяча дискусія над потребою створення національно-політичної орґанізації. Присутні остро картали кількох молоденьких Сельробів, які буцімто заснували свою „орґанізацію“. Свідомі селяне казали, що така сельробівська „орґанізація“ за чужі гроші лише деморалізує село й приносить йому шкоди, так під взглядом національним як і політичним. На кінець вибрано громадський комітет з свідомих громадян для переведення націоналістичної орґанізації.

Нижанковичі, пов. Перемишль. Дня 26. серпня б.р. відбулася довірочна нарада з рамени Пов. Нар. Комітету Унда. — Реферували: Роман Гамчикевич про справи суспільно-орґанізаційні й програму Унда, Др. Роман Чайківський про політичне положення українського народу й про потребу створення політичної орґанізації, Осип Сенечко про орґанізацію Унда. По рефератах присутні ствердили, що орґанізація Ундо є одинокою, яка є гідна боронити національно-політичних прав українського народу. Основано місцевий комітет.

З Польщі і про Польщу

Очі цілої Польщі звернені тепер на Женеву, де радить тепер Союз Народів і куди перенеслася справа польсько-литовської ворожнечі. 7. вересня ц. р. розпочалася власне нарада Союзу в тій справі. Справоздання з переговорів польсько-литовських в Ковні, котрі, як відомо, покінчилися ще більшою ворожнечею, як дотепер була, здавав представник Голяндії Ван Бльокляндт. Він заявив тільки, що розчарувався, *бо переговори не принесли цього, чого по них можна було сподіватися.* Після мови Ван Бльокляндта говорив польський делеґат до Союза Народів, мін. справ закорд Залєский, а після нього сам Вальдемарас. Залєский хитромудро хотів звалити усю вину на Литву — але Вальдемарас у довгій промові доказував богатьома примірами, як Поляки шкодять Литовцям в своїх границях і як навіть його осмішують. Залєский випирався цього — мовляв вся справа дістала по лобі через те, що Вальдемарас хотів, щоб литовські землі під Польщею стали пасом невтральним до остаточного вирішення Союзу. Нарада над тим заплутаним питанням польсько-литовським потреває ще пару днів — У себе мали Поляки чималу комедію. Редактор „Правди“ п. Мацькевіч мабуть хотів приподобатися Пілсудському тай з оказії вибрання Ахмет Зоґу албанським королем запропонував Пілсудському, щоб той також себе оголосив королем. Розуміється, що Пілсудський ані не думає цього робити, а бідного Мацькевіча страшно зїхали польські ліві ґазети за його пропозицію. Та рівночасно деякі польські часописи застановляються над тим, чи не добре булоб усю Польщу віддати в одну сильну і проворну руку. Хто зна чи тоді не покращалоб — а то йде до поганого. Ось рада фінансова при міністерстві скарбу поручила урядови, щоб він при укладанню буджету на 1929 — 30 рік позаводив дуже великі ощадности — инакше буде кепсько. В пана, кажуть - добре бавитися як є гаразд, але не тепер...

Що чувати в світі?

В Союзі Народів, на пленарних засіданнях, порушено справу національних меншостей. Промовляли делеґати ріжних держав, а зокрема заслугують на увагу промови швайцарського делеґата Мотти, німецького канцлєра Міллєра і австрійського канцлєра о. Зайпля, котрий заявив, що кождий поневолений нарід має право плекати свою рідну мову, традицію і обичаї національні. Вслід за тим кожда національна меншість має право на свою рідну школу і всі культурно економічні інституції. Тому треба справу національних меншостей управильнити міжнародними законами. Промову о. Зайпля оплескували з признанням не лишень делеґати держав, але і всі люди, що прислухуються нарадам на ґалерії. Вслід за тим поставлено внесок, щоби при Союзі Народів була установлена стала комісія для національних меншостей, якаби розглядала жалоби поневолених народів. Проти того внеску виступив польський міністер закорд. справ Залєський, котрий старався доказув ти що така комісія для національних меншостей не потрібна. Ця промова викликала прикре враження на всіх учасниках, бо ще недавно польський народ був поневоленим народом і польські політики на всіх роздорожах світа нарікали на гнет Москалів і Прусаків, а тепер по 10 літах істновання незалежної Польщі польський міністер виступає проти того, щоб повстала окрема комісія для національних меншостей. Видко польські політики мають нечисту совість, коли так бояться жалоб національних меншостей.

Большевики кінець кінців згодилися підписати противоєнний договір Келльоґа, хоча зразу нарікали, що цей договір виміреный проти них і що це „буржуйська спілка“. Правда, у своїй відповіди на запрошення до підпису заявили, що той договір не має сили, що він є дуже неясний та що нічо не говорить про

ІВАН МАРКІВ.

Непсхитна.

1.

У хаті Стефана Краяка весело: на столі літрова фляшка горівки, накраяний хліб і миска діжкового сира; стіл застелений довгим обрусом. За столом три ґазди пють і закусують.

— Бо знаєте, мої гостоньки, довго я просив Бога, щоби мене дитиною поблагословив. Гірко було без дитини, як сиротині без сорочки. Роби, не знати на кого, годуй на чуженицю. А як чужениця гідна, — ще яке таке. А як...

— Дасть Бог благодать, куме Штефане, тілько ви запишіть донці, що обіцяли.

— Чи я своє слово касую? Що видите, — всьо Боже і її. Але ваш молодець мусить на мою доньку половину свого ґрунту записати. Годишся Василю?

Мущина, середних літ, в міську тандиту убраний перестав їсти:

— Хоть я ще з вашою донькою не заручений, але вас вже татом назву. Ось тут при свідках, моїх сватачах, кажу вам, тату, і вам, мамо, що на Касю не половину, а весь ґрунт запишу. Аби лиш мене шанувала, як небіжка моя жінка.

— Добра вона дитина, правду говорю. Най вас Бог благословить, робіть вкупці. Я вже не можу... Ех, коби мені на війні ноги не відтяли!

Увійшла дівчина зі скіпцем, що корови доїла. Струнка, мов смерічка. Цідила молоко в горнець.

— Ну, Касуню, засватали ми тебе за Василя. Завтра до запису поїдемо. Скажі мені, татові: підеш за Василя?

— Казала я вам раз і ще другий скажу: не піду!

Парашка перестала місити в нецках тісто на пироги. Подивилася на доньку грізними очима:

— Не підеш? Ну, то вже моя голова в тім! Розумієш? Ти Паньком себе тішиш? Гадаєш, що за него підеш? Скорше на жабі шерсть виросте, чим він моїм зятем буде.

Чарка знову пішла кругом; раз і другий. Сватачі мачали хлібом сир, пили ще горівку і курили файки.

Василь наляв чарку і підійшов до Касі.

— Дай Боже здоровлє, Касуню. Напиймося на наше щастя!

— Пийте собі на здоровлє, але я з вами не буду пити.

— Чому?

— Волю сама своєї крови напитися, чим з вами горівки. Собака під хатою забрехала. Дівчина кинула кужіль і вибігла на двір. Коло шопи стояв хтось.

— То ти, Паньку?

— Я. Згодилася?

— Невжеж я мала би згодитися?

— Ніби то!

— І ти, Паньцуню, ніж мені у серце пхаєш. Хтож має мені порадити?

— Як то хто? Василь! Дивися, який сильний, вусатий, а що голова троха лиса, за те мудрий.

— Чи ти, Паньку, зваріював, чи мене за дурну маєш?

— Кажеш, що я варіят? Ти вгадала! Я варіюю, а як сеї ночі у вир не скочу, то на смереці задриґаю.

— Не говори таких річей. Хібаж я тому винна, що старий макогін до мене впелішився? Чи я хочу за него йти?

— А во мама пироги варять. Значить згодилися.

— Мама? Їм маєтку треба. Паньцуню! Чи ти віриш мені?

— Мене не питай! Іди за Василя. Я до війська мушу йти, не будеш же ти на мене ждати.

Дівчина тяжко хлипала, аж підкидала собою. Нарешті вимовила:

— Паньку, чому ти вже кілька вечерів не виходив?

— Я ходив бульбу від диків обгоняти.

— А не брешеш?

— Про мене вір, або ні.

Панько встав і майже побіг. Кася витягнула руки, але перед нею була порожнеча, а з неї лунала пісня:

Бодай тебе, солоденька, побила бідонька,]
Через тебе, солоденька, пшениця рідонька.]
Ой, на Кути доріженька, на Кути, на Кути,]
Йди, миленька за старого, бо я йду в рекрути.]

II.

В хаті за столом сватачі їли варені пироги і мачали в сметану. Кася уклякла, помолилась і пішла на піч спати. Мати й отець кликали до вечері, вона не відозвалась.

На другий день рано прийшли сватачі. Василь приїхав фірою, Стефан і Парашка лагодились до дороги. Їхали писати ґрунт на доньку, а Василь на свою будучу жінку, а Параска думала, що таки мусить статися, як вона хоче: Нагода не аби яка! Василь майже богач, хата нова, дві корови, полотен повні скрині — настарала покійна. А сам Василь.. Правда, не молодінок уже і лисина на голові. Та чи на молодого ждати? Їх на війні витовкли. Правда і те, що Василь до чарки любить заглянути, але то з гризоти: сам оден в чотирох стінах. Ожениться — зміниться!

Кася ніяк не хотіла їхати. Але стара не жартувала:

— Збираєшся, чи ні?! гримнула. Як не їдеш, то махай у світ за очі! Сяк або так!

І Кася поїхала.

По списанню контракту у суді подалися до шинку.

— Ну, слава Богу! Випиймо на щастя. Ходи, Касю, випеш келішок, перекусиш щось.

— Ідіть самі, мамо, я не хочу.

Парашка фукнулась:

— Як не їдеш, — сиди на возі ми зараз вернемося.

Як лиш вони зникли, Кася з воза і пішки побігла до дому. Пустилась полями, півпереки, щоби з людьми по дорозі не зустрічатись. Йшла і ніг не чула. Мов задеревіла. Як входила в село, стрінула Панька. Зумисне сюди прийшов.

— Ах, то ти, Паньку. А ти що тут робиш?

— Прийшов подивитись, як ти зі своїм мужем поїдеш.

— Ну, і не побачиш.

— Чомуж ти нині така горда? Що богачкою стала?

— Так, богачкою. Що ти вчора співав?

— Співав, бо мені так хотілося. Всі парібки співають, вільно і мені.

— Правда. Ну, а про те, що доріженька йшла на Кути. Кому радив ти йти за старого?

— Що тобі, Касю, нині? Я вийшов, бо спокійного місця не міг знайти, а ти, як лід.

— А вчера як було?

— Ти мене нині за вчорашнє караєш?

— Я? Тебе?

розброєння — але згодились підписати. — Дома у себе мають вони багато амбарасу з „товаришем“ Ларіном, який на засіданню Центрального Комітету Комуністичної партії почав боротьбу з горівкою і з т. зв. „пяним буджетом“. Перед війною в Росії було таке пиянство, що доходом з продажі горівки покривалося майже половину державних видатків. Большевики загарбивши владу, відразу закричали про „смерть горівки“, бо як казали, давний царський уряд навмисне розпивав людий, одно — щоб мати доходи, а друге — щоб пяних держати в темноті. Але в большевиків завжди слова йдуть в розріз з ділом. „Известія“ — урядовий часопис подає таку статистику: в 1924 р. випито в большевиків 9 міліонів, в 1926 р. — 387 міліонів, а в 1927 р — 491 міліонів літрів горівки державного виробу. Отже майже пів міліярда літрів, не рахуючи сюди виробленої самогонки, пива і вина. Цей стан, як каже „Правда“ зростає жахливо. Навіть жінки по фабриках страшно розпиячилися, а всі часописи закричали про лячний стан „пяної держави“. Большевик Ларін, наслухавшись того всего, — особливож, як відкидається прохання о знесення продажі горівки, які вносять самі селяне — порушив сю справу в Центральному Комітеті. Зараз визначено окрему комісію до розгляду цеї справи (бо Ларін жадає, щоб горальні позамикано), а та відіслала його внесок до комісаріяту скарбу. Там вилежався цей внесок довгий час — а коли Ларін порушив ту справу знову — спитали його, чим покриє він страти скарбу, як знищить ґуральні. Даремне, доказував Ларін, що тоді і кримінальників буде менше і хорих не буде. — большевики сміялися з того. А щоби щось зробити, то комісаріят скарбу придумав таку штуку: заявив, що починає гостру боротьбу з тайним виробом самогону по селах, але не на те, щоб викорінити горівку, але щоби держава мала більший прибуток з державної горівки — а по містах рішено позамикати декотрі пропінації. Отак думає ущасливити „селянсько-робітнича влада“ селян. — Одночасно з тим питанням горівки заговорила „Красная газета“ про проступки в большевицькім раю. Урядова статистика начислює таке: В 1927 — 8 р. доконано в них: 20 тисяч крадіжий, 15 тисяч рабункових нападів, 8 400 мордів і 4.900 розбишацтв. Злочинці рекрутуються на половину зі старих і хлопців між 16 а 20 роком життя. Отже виглядає цілий рай той, захвалюваний нашими недовареними комуїстами, як одна корчма і оден кримінал.

Німеччина дальше домагається від Франції, щоб забрала своє військо з Надренії. Уже в часі підписування противоєнного догору Келльоґа в Парижі, мін. справ закордонних Штреземан обговорював ту справу з Поанкарем, презиндентом міністрів Франції. Теперже знов, коли розпочалася сесія Союзу Народів, канцлєр Міллер виїхав до Женеви і там має сам пильнувати розвязки цілої тої справи. Притім заявив Міллер ґазетарям, що справа Надренії, у якій тепер стоїть біля 57 тисяч війська Французів, Анґлійців і Бельґійців — це найважнійша справа Німеччини. Цілий нарід німецький, без ріжниці партій стоїть на тому становищі, що Німеччина вже досить доказала, що бажає мира і що свої зобовязання виповнить — і тому має право жадати звороту цеї країни для себе. Польські часописи донесли одначе, що справа Надренії зовсім не цікавить Французів. Вони собі її легковажуть і жадають від Німців такого заставу за знесення окупації, що Німці на нього пристати не зможуть. Мабуть рішаюче слово в цій справі скаже аж Союз Народів, що вже ухвалив при усталенню нарад і нею зайнятися.

Анґлія — як відомо, дуже подразнила Америку заключенням договору з Францією в справі морського зброєння. Америка так погнівалась, що Келльоґ — як про це ми писали — на повороті до дому навіть не вступав до Анґлії, хотяй попри неї їхав. І от щоби утихомирити загнівану Америку, рішив анґлійський уряд відкликати дотеперішного начальника морської сили адмірала Бріджмена, бо він то зробив ту нещасливу умову — хоча передтим що иншого обіцяв Америці. Америка однак тим не вдоволяється і Кулідж отверто голосить, що заки договір Келльоґа ввійде в життя — то Америка вибудує таку фльоту, що буде рівнатися обом фльотам: анґлійській і французькій. Замітне також, що Чемберлєн в подорожі підчас урльопу, *наслідував Келльоґа і оминав* Вашінґтон, столицю Америки, хоча в Америці пробував. Рівночасно в Анґлії числяться з тим, що цілий ґабінет міністрів буде змушений податися до димісії. Поки що Чемберлєн вже не верне на своє становище міністра справ закордонних. На його місце мавби прийти міністер кольоній Емері, що є великим прихильником Америки.

У Франції трафилося велике нещастє. Міністер торговлі Бокановський виїхав літаком. Як тільки літак вилетів з летунської площі в Туль і віддалився на які 2 кільометри від цього місця — нагло він перекинувся і стрімголов полетів в низ. Бензина в часі цього зайнялася і хоча літак швидко впав на землю то приступити до нього не можна було ще через дві години. Коли врешті вогонь здушено — з під літака витягнено тільки спаленого трупа Бокановського та чотирох товаришів подорожі. На місце катастрофи приїхав незабаром мін. справ внутрішних Сарран, який опісля відїхав, щоб дати знати про те нещастя жінці забитого. Бокановський мав 49 літ, а лишив жінку і четверо дітий. Хто обійме по ньому міністерство торговлі — наразі не знати.

В Італії проголошено новий закон виборчий, зовсім відмінний від усіх, які панують доси в европейських державах. Цей новий закон видумав Муссоліні. Він то постановив завести в Італії парлямент, що не стоявби під впливом партій, а за те бувби дорадником урядови. Від тепер вибори до парляменту Італії будуть відбуватися в цей спосіб: Тринайцять великих орґанізацій праці, у яких згуртовані всі Італійці після фахів (отже селяни, робітники, купці, артисти, учені і тд.) зголошують від себе тисячу кандидатів. Це так звана перша фаза виборів. У другій фазі ці листи кандидатів предкладають великій раді фашистів, що є в Італії найвищою владою. Та вибирає зпоміж кандидатів 400 і оголошує їх імена. Тепер щойно відбуваються вибори і нарід голосує на тих кандидатів, що є заступниками кождого стану і фаху. Це вже третя фаза виборів, а після неї вибрані стають послами. В той спосіб італійський уряд, маючи право вглядати у листи кандидатів та їх затверджувати — вибирає собі таких людий до парляменту, які підуть йому на руку.

В Австрії відбувся зїзд представників селянських орґанізацій і під проводом канцлєра др. Зайпля радив над новим лихом, яке навістило той край. А саме останні посухи та непогода спричинили брак паші і рільники передбачують, що зимівля худоби буде дуже важка. Зїзд радив кілька днів Уряд щиро заці*кавився справою своїх горожан-рільників* (не так, як у нас) і зарядив для порятування селян таке: 1) заказав вивіз паші заграницю; 2) піднявся перевозу паші з колиць богатших до тих околиць, де паші нема; 3) рішив зорґанізувати продажу худоби, щоб селяни не потратили на безпляновій продажі; 4) роздавати буде найбільш загроженим околицям пастівне збіже і 5) уряд закупить за границею більшу скількість збіжа і перемеле у млинах а селянам відступить ґрис і ометицю щоб мали омасту для худоби. Як бачимо, австрійський уряд щиро опікується своїм селянством. Не диво тому, що має цілий нарід за собою.

Альбанія, маленька країна на границі між Югославією та Грецією над Адрійським морем прогосила дня 1. вересня ц. р. королем дотеперішного свого диктатора і президента міністрів Ахмеда Зоґу. Новий король має всего трийцять кілька літ. Свого часу він брав участь в повстанню Альбанців проти Туреччини (в 1912 р.), потім в часі війни так хитро кермував державою, що з нею мусіли всі числитися. Альбанців, що були дотепер напів розбишацьким, войовничим народом, взяв він в крепи та став між ними ширити освіту. У признанню заслуг для вітчини, альбанський парлямент проголосив його королем при великих парадах. Король приняв імя Зоґу І. Він заявив парляментови, що корону приймає, бо цього бажає альбанський народ та що як і досі, дбатиме про добро свого краю. Опісля зложив присягу. Горстка збольшевизованих перевертнів альбанських підняла проти цьої коронації крик, навіть відкликалася до Союзу Народів — але і Анґлія і Італія і Югославія заявили, що коронація Ахмеда Зоґу, це внутрішна справа Альбанії і вони до неї мішатися не думають, тимбільше, що Зоґу вже як диктатор мав необмежену власть. Зрештою — ціла Альбанія любить свого короля — а він знову дотеперішними своїми ділами нічо такого це зробив, що моглоб пошкодити його країні чи мирови в Европі. Та ба! Муссоліні хоче піднести повагу короля Альбанців і звязати його з Італією, і тому хоче подружити Зоґу І. з італійською королівною. В той спосіб Італія малаб вплив на Альбанію, а з другої сторони Альбанія малаб за собою великого і могучого приятеля — Італію.

Норвеґія оповилася важкою жалобою. Як ми свого часу писали, учений норвежський Амудзен, знаний зі своїх подорожий до країн вічної зими, бігунів, вибрався літаком на пошукування розбитого італійського літака ґен. Нобіле і пропав. Зразу думали усі Норвежці, що Амудзен, старий дослідник бігуна не загине і дасть собі раду і шукали його до останніх днів. Та ось цими днями вернув з пошукувань пароплав „Бруд“ і привіз частину машинерії літака. на якому пустився був славний Амудзен в подорож. Тепер, вже ніхто не вірить в те, що Амудзен жиє. Мабуть втопився, впавши з літаком в море. Норвеґія супроти цього відкликала усі судна, що ще шукали за ним — а в цілій країні запанував сум. Здається, що уряд установить навіть день всенародної жалоби по тій людині, яка не жаліла життя для науки і для того, щоб ратувати ближних.

Всячина.

Концерт світової слави співачки, **Сальомеї Крушельницької**, примадонни опери „La Scala“ в Медіоляні, відбудеться в Перемишлі 13 вересня ц. р. в салі „Народного Дому“ о 8. г. вечер.

Ми вдячні нашій землячці, що будемо мати нагоду і в нашому городі почути її високо-артистичну пісню.

Звертаємо увагу батьків і шкільної молоді на оповістку Торговельної Школи про вписи. Дає она нагоду молоді ріжного віку і з ріжними науками добути в розмірно короткому часі фахове торговельне і кооперативне знанне.

До всіх філій і Читалень Товариства „Просвіта“ в краю. Отсею дорогою взивається Виділи філій і Читалень „Просвіти“ прискорити виповнення пересланих у свій час звідомлень з цілорічної діяльности й переслати їх найдалі до кінця ц. м. по призначенні. Так само належить допильнувати вирівнання членських вкладок за минулий і біжучий рік. Пригадуємо, що членська вкладка на цей рік для читалень-кооператив і других українських установ виносить 25 зол. За це будуть одержувати ілюстрований і багатий змістом журнал „Життя і Знання“ (виходить кожного місяця) і книжочки вартости 3 золотих. Вкладка для фізичних членів виносить всего два (2) золоті, а з членською грамотою три (3) золоті. Двозолотову вкладку мусять зложити обовязково всі члени Виділів філій, читалень, їх заступники і члени контрольних комісій. — Зближається „Свято Книжки“ в місяці жовтні. Обіжники з справі свята розіслано до всіх філій разом з програмою Свята. Виділи зазнайомляться зі змістом програми і доложать старань, щоби Свято книжки було відсятковане в кожній громаді гідно й належито. — *Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові.*

Новинки

КРАДІЖ В БУРСІ. До бурси св. о. Николая в Перемишлі, яка дає пристановище бідній молоді закралися дня 6. вересня ц. р. підчас вечері несовісні якісь злодюги і забрали ученикам одіж та постіль вартости около 600 зол. Видно, що деякі люди вже зовсім стали звірятами...

ПОЖАРИ. Малий Іван Кріндрах з Дідушиць пов. Стрий обходився з сірниками так нещасливо, що підпалив хату. Від цього займилося ще 5 господарств з будинками і заминилося в купу попелу. — В Микуличині запалилося дерево у лісі мабуть від недокуреного папіроса. Згоріло 600 метрів кубічних. Шкода виносить 1800 зол. — У фабриці цукорків Віндрайха в Станиславові знищив пожар всі машини. Страти виносять 5000 долярів.

— Видко з того. Може так за ніч перемінилася?

— Було від чого.

— Касю, що мені робити?

— Співати! А щожби більше? Бувай здоров, Паньку.

— Більше нічого не хочеш говорити?

— Нема що.

Побігла горі селом. Вдома ще нікого не було. Сіла під вікно. Що буде?

Сиділа довго. Раптом стрепенулася, стала в рішучій поставі. Якась думка блиснула їй в голові. Вона аж пястуком в лавицю гримнула і погрозила в неозначеному напрямі.

III.

Приготовання до весілля в повному ході. Вже й оповіди в церкві голосяться. Кася ніде не виходить, ні з ким не говорить. Просила раз Панька, щоби її застрілив або ножем пробив, щоби родичам показати, як тяжко вони її насилують. Нехай би знали. Але Панько не захотів: плакав, слиняв, охав. Вона майже втікла від нього. Буде собі відтепер сама радити...

Весілля відбулося спокійно. Лише говорили люде, що як священик перед шлюбом питався, чи має невимушену волю, вона щось муркнула. Панько навіть з нею на весіллі танцював. Більше не плакала.

Після весілля люде перестали, як звичайно, про них говорити. Здавалось усе добре. По двох тижнях Василь у корчмі напився до нестями. Співав, вигойкував. Передше ніколи пяний не вівкав. Бив кулаком об стіл, майже казився. Люде не могли збагнути, що се значить. Дому не тримався, ходив по чужих хатах, по лісі, по полі. За місяць по шлюбі побив жінку, а сам пішов до Борислава на роботу.

IV.

Була пізна осінь. Листя дерев пожовкло, попадало, декотре держалось ще ціпко деревини й дожидало своєї долі, коли вітер його обірве і понесе в безвістя. Лише дуб пишався своїми листками, правда, — пожовклими, шелестів ними, наче своєю могучістю хвалився. Худоба самопас ходила по полях, куди воля, якось ліниво паслася, ставала до села, беготіла, аж гомін лісом ішов. Люде возили капусту. Пізно вечером їхала Кася з фірою повної капусти і зустріла Панька, що їхав конем у поле на ніч.

— Паньку, стань, маю тобі щось сказати.

— Кажи, Касю.

— Де будеш коня пасти?

— На Чемірнім.

— А буде ще хто з тобою?

— Не знаю.

— Слухай, підїдь під Бердо, щоби ти сам був, я смерком до тебе вийду. Поговоримо.

— Добре, Касю. Я буду під деброю коло зломаної смереки.

Ніч. Мутні зірки ледви з неба моргали. Накинувши мішок на опашки, бігла Кася горі потоком під Бердо. Задихалася, але не чула, як серце товклося. Впялила зір у сумерк — недалеко ліса побачила щось чорне. То пасся кінь. Ще мале зусілля і вона біля зломаної смереки, що півперек потока лежала. Стала. Мовчанка. Кашельнула. Нема нікого. Майже тихцем закликала:

— Паньку!

— Ти, Касю?

— Я. Ходи сюда.

Панько став біля неї.

— Ти тут сам?

— Нема більш нікого. Сядьмо під деброю.

— Я вже гадала, що тебе нема.

— Я вмію слова додержати.

— А хтож не додержує?

— Ти знаєш... За другого пішла.

— Так, взяла, тай пішла... Мені так з ним весело, що аж про тебе забула.

— Пропало, Касю! Треба жити.

— Пропало? Хіба для когось иншого, а не для мене.

— Ти хочеш з ним розлучитися? Хочу, чи ні, але я його не буду.

— Як то? Таж ти вже його! Шлюб взяли!

— Гм! Ти так розумієш?

— А як же?

— То зле розумієш. Кажу тобі, я його ніколи не буду — чуєш — ніколи!

— Ага! Знаю. Але, небого, не вірю в то. Він жеж мужчина, а ти що проти нього?

— Хочеш, вір, або ні. Знаєш, Панцуню, три місяці вже живемо, а я дотепер чиста! Віриш, чи ні?

— Як то? Ти маєш настільки сили оборонитися від нього?

— Овва! Влізу в мішок і спокій. Паньку, як би знав, що я з ним пережила, яку я муку мала, то волося дубом тоді стало би. Кілько разів я через вікно втікла і в загаті переспала! А таки на своїм поставила! Не хочу його. До всього мене примушували, а до того ніхто не примусить. Правда, небезпечно з вогньом бавитись і він нераз як шалений звір до хати прийде, може мені топором у голову заїхати, але не лякаюсь!

— І як дальше буде з вами?

— Як? Най буде, як має бути; хоче він жити в хаті, най жиє, най робить, я і їсти зварю і сорочку йому виперу, лиш то одно: я маю бути чиста!

— На щож йому такої жінки?

— А ти може радиш мені йому покоритися?

— Тиж йому присягала; може гріх инакше.

— Дивися! Гріх! Який з тебе побожник зробився! А думав ти про гріх, як нераз мене, яко дівчину, до злого намовляв? А не гріх було мене силувати за зненавидженого виходити?

— Слухай, Паньку! Хоч, — як ти кажеж, — я така остра, та якусь тугу чую в серці, щось мені в груди спирає, до чогось пре, сама не знаю, до чого. Як я тебе побачила, аж затрясло мною. Я тебе люблю і більш нікого. Чомуж ти мовчиш? Я прийшла до тебе поговорити з тобою, порадитись.

— Якуж раду я тобі можу дати?

— Не бійся! Не раджуся тебе мого лисого вбити, ані тебе до сього не намовляю. Нехай собі живе. Я прийшла запитатись, чи ти забув за мене? Як що так, скажи просто в очи, нехай я не дурю себе.

— Касю, не забув я за тебе, але і гріхом булоби межи вас свої пальці пхати.

— Ах, як так, то добре! Я не прийшла до тебе в жебри, потрафлю і то знести. Роби, як знаєш, я все однакова. Нікому падати до ніг не буду.

Кинула згірдливим поглядом, неначе в лице плюнула. Зіскочила на землю і швидко побігла до дому. Панько пустився за нею, але вона була вже далеко. Вернувся, сів на те місце, де вона сиділа і задумався.

— Чому вона не його жінка?

(Конець буде).

МАЄ КЛЮЧ ДО НЕБА. До коменди постерунку в Заверцю впав якийсь чоловік, що був дивно убраний, в одній руці мав ніж, а в другій палицю. На питання — хто він — відповів, що він „син божий“ і що в дома у нього є величезний ключ, яким він отворить небо та пустить туди усіх, що в него віруватимуть. Дальше оповідав цей чоловічок, що він безсмертний, що кождий, хто діткнеться його впаде від грому і що ножем він вбиватиме кождого, щоб опісля його воскресити. Як пізніще показалося, цей „син божий“ — це звичайний собі Петро Дуда, що збожеволів. Його віддали до лічниці.

ДУХИ. В селі Мостова. пов. Ліманова жиє від якогось часу Іван Ваврик, що давніще був циганом, а потім покинув циганське життє та виставив собі хату. Та від того часу переслідує його якийсь „дух“. Іменно, як тільки згаситься в хаті світло, починає щось кидати куснями глини, а цього Ваврик дуже боїться. Цю справу хотів вияснити і місцевий комендант поліції, але і його обкидав дух глиною. Ніхто не знає, що за причина цього дивного явища — а сам Ваврик каже, що це батьки його переслідують за те, що він покинув свобідне циганське життя і осів на ріллі. — Иншу натуру мав дух, що страшив по ночах людий у Староленці коло Познаня. Люди прилапали його, а поліція пізнала в нім якогось Кінбера, що звільнений амнестією поповнив кілька крадіжий та в той спосіб боронився перед тими, що засідали на нього. Того духа замкнено під ключ.

НОВІ СІРНИКИ. Большевицькі аґітатори за ощадністю зголосили до уряду свій плян виробу сірників з двома головками. Вони булиб призначені спеціяльно для курців, яким не залежить на тім, щоб цілий сірник згорів. В той спосіб сподіються большевики поробити великі ощадности. Чи не краще булоб цю ощадність пристосувати де инде, от хочаб менше видаючи на аґітацію, яка мало що користи приносить?

ДИКА ЛЮДИНА. Підчас останних маневрів в пов. Новгородок на Литві попали стежі в лісі на людину, що була зовсім нага, а волося спадало їй на лице і на плечі. Чоловік цей був підперезаний соломяним поясом, а бороду мав до поляса. На приказ „стій“ почав він втікати і швидко зник в хащах. Доокаличні люди кажуть, що цей чоловік є певно дезертиром або злочинцем, який втік перед карою і вже декілька літ перебуває оттак по найтемніщих місцях в лісах.

НАЙТЯЩІ КАПЕЛЮХИ. На рибній торговиці в Льондоні є люди, що носять найтящі на світі капелюхи. Важуть вони по чотири фунти, а зроблені зі скіри і сукна. Ті капелюхи мають на дні грубезну подушку, бо властителі їх переносять на голові важкі скрині з рибою. Краями капелюха йде спеціяльна ринва, якою стікає дощ і вода. Двиґарі ті вірять в забобон, що капелюха цього не можна ані чистити ані направляти, бо тоді його властителя чекає дуже велике нещастя.

СКІЛЬКИ КОШТУЄ ЖІНКА? В дикунів — так, як у старинних часах в Европі — ще нині жінку купується, при чім батько побирає належність за неї. Ціна жінки у ріжних народів дуже неоднакова. В середущій Африці за жінку жадають 20 списів, 5 горшків і 2 клубки дроту. В країні Конґо кажуть собі платити за жінку пачку набоїв і 12 голок, в Сомалійців 2 воли, а в країні Ленда 6 до 12 коров. Мабуть найтаньшою є жінка в Уґанда, бо коштує всього лук зі стрілами і пачку сірників. В деяких народів в Азії за жінку платиться шнурами перел, притім ціна обнижується або підноситься відповідно до краси та віку. У східних народів, як от Калмуки і Кірґізи, жінку купують за верблюдів, коні і корови. Навіть в Туреччині до недавна можна було жінку купити, а перед кількома місяцями відбулося в Дамаску протестаційне віче проти доріжні жінок, яке домагалося, щоб жінки або станіли, або щоб їх давали що найменше на — сплату

ЯК В РУМУНІЇ. Що в циганській державі пропадають цілі поїзди — про те знає цілий світ. Але і в Польщі починають траплятися подібні випадки. Ось на стації Черськ на Поморю пропало три ваґони заладовані деревом, на шкоду купця Боськовського. Починають наслідувати доброго сусіда...

БОРОТЬБА ЗА МЛИН. Між властителями млина в селі Сіль у Великопольщі зайшла сварка, а далі й бійка. Один з властителів Солецкі зібрав собі сімох людий і почав штурмувати млин, у якому замкнувся його спільник враз з челядниками. Напасники почали стріляти з револьверів, а коли Солецкі зі своїми людьми кинувся розбивати двері, з вікон млина посипалося камінє, окріп і бальки. Щойно поліція взяла на себе ролю посередника і зробила кінець бійці.

ЖИВИЙ ТРУП. В селі Беняконях ударив грім в коваля Войніша і убив його. Коваля мали вже ховати, але коли на цвинтарі зняли віко домовини — побачили, що мерлець на лиці має румянці і що тіло його тепле. Супроти цього віднесли його до дому та дали знати лікарям. Кілька днів вже минуло, а Войніш увесь час теплий і румяний — але ні серце в нього не бє, ні не рухається. Лікарі припускають, що Войніш попав у летарґ — і поручили натирати його цілий день. Кажуть, що він обудиться і житиме.

БАНДИТИ ДАЛІ СВОЄ... Чотирох забіяк: Лабай і Мастикар, яких вже зловлено та Омелян і Дикун, які втікли — напало на сплячих на пасовиску коло Батятич пов. Жовква Андрія і Михайла Рудників. Застрашених пастухів опришки побили і забрали їм плахту та уздечки. — В Андріївці коло Сокаля пострілено тяжко вечером Марію Гнатюківну, яка проходжувалася в городі. Бандиси засіли були в корчах і мабуть мали замір вбити дівчину — та куля поранила їй тільки правий бік. — На дорозі в Каменоброді пов. Городок Ягайлонський почалася сварка між музикантом Ільком Марущаком і Мотою Іваном та Михайлом Марущаком. В чаві сварки Ілько Марущак одержав три пострілові рани і перенесений до хати вмер. Померший був свідомим громадянином і яко найкращий музика в повіті радо підпомагав своєю працею нашим установам грою на фестинах і вечерках. — У лісі Гайки побіля Ходорова напали два замасковані бандити на корчмара Мойше Навбава з Сугрова. Забрали йому портфель і 20 зол. Досі їх не прилапано. — В Камінній пов. Надвірна вбито колом Василя Романюка. — В Любіни великім коло Городка на польового Козака напав Федьо Гебрик і хотів його вбити. На щастя куля хибила, а Гебрика арештовано. — Другого сторожа польового пострілили в Андрієві пов. Рудки. Сторож, Гринько Запоточний дістав кулю в бік, але ще здужав втікти — а за цей час з поля забрано декілька кіп збіжа.

Надіслане.

Вписи на однорічний курс для дорослих, бодай з підготуванням з народних шкіл, дволітний торговельний ліцей для покінчених 5 кляс середної школи або 3 кляси торговельної та на курс для абітурієнтів середних шкіл приймаються до дня 25. вересня 1928. Наука починається 1. жовтня 1928. — Управа Торговельної Школи у Львові, ул. Корнястів ч. 1.

Едвард Хоростіль урodж. в 1899 р. в Крукеничах пов. Мостиска уневажнює військ. книжочку видану через П. К. У. в Городку Ягайлон.

Загальні збори товариства „Дешева кухня“ в Перемишлі відбудуться **22. вересня ц. р.** о 5·30 веч. в „Міщанській Касі“ з отсим дневним порядком: 1) Відчитання звіту з послідних Загальних Зборів. 2) Звіт секретарія Т-ва. 3) Звіт господарчий і виховний. 4) Звіт Комісії Контрольної і уділення Виділови абсолюторії. 5) Вибір нового Виділу. 6) Зміна статуту Т-ва. 7) Внески. В разі браку комплету Збори відбудуться пів години пізніше з тим самим порядком дня. — Виділ.

Школа музична Евстахії Петерсової приймає вписи на рік шкільний 1928/29 в вересни від год. 3. до 5. пополудни.
ОПЛАТА: вписове 10 зл.
фортепян курс І. 20 зл.
„ курс II. 25 зл.
„ курс III. 30 зл.
Оплати на курсі скрипок 18 зл. Спів сольовий 25 зл. Лекції збірні співу сольов. 16 зол.

Уневажнюється військову книжочку видану через П. К. У. в Перемишлі Йосифові Цимбалі урodж. в р. 1897 в Волчі дол. повіт Добромиль.

Хто на провінції або на периферії міста видержавить 1—3 морґову реальність з 1—3 кімнатною хатою (опущену можу своїм коштом невелику направу перепровадити). Зголошення до Адмін. „Укр. Гол.“ з поданнем чиншу за весь час під знаком: „Працьовитий“.

Видавець і відвічальний редактор: Степан Навроцький
З друкарні Кнолєра і Сина в Перемишлі.